Europejskie Miejsca Pamięci: Deklaracja Programowa

Europejskie Miejsca Pamięci, utworzone na terenach związanych ze zbrodniami popełnionymi w czasie II wojny światowej przez nazistów, faszystów i ich sprzymierzeńców, stanowią namacalne dziedzictwo historii, która ukształtowała podwaliny powojennej Europy.

W miarę jak nasze społeczeństwa przechodzą znaczące zmiany, a pokolenie Ocalałych i bezpośrednich świadków stopniowo znika, Miejsca Pamięci przyjmują odpowiedzialność za nieustanne zwiększanie świadomości przeszłości, aktywne zachęcanie do refleksji we współczesnym społeczeństwie i sygnalizowanie dehumanizacji, rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii oraz przeciwstawianie się im, gdziekolwiek występują.

Wypełniając tę odpowiedzialność, Miejsca Pamięci zajmują szczególną pozycję. Opierając się na rzetelnych badaniach i dowodach historycznych, są one niezależne od interesów prywatnych i stanowią krytyczny głos, również w odniesieniu do wydarzeń politycznych i wszystkich form mowy nienawiści. Wymaga to, aby Miejsca Pamięci pozostały przestrzenią, w której można zadawać trudne pytania i ostrzegać, gdy zajdzie taka potrzeba.

To zadanie może być zrealizowane tylko przy gwarancji programowej niezależności Miejsc Pamięci od władz politycznych – lokalnych, regionalnych, krajowych lub europejskich. Ich autonomia nie powinna podlegać presji politycznej ani budżetowej.

Ich niezależność jako strażników historii, która wpłynęła na całą Europę, nie jest wyłącznie wewnętrzną sprawą ich organów zarządzających, ale leży we wspólnym interesie Europy jako takiej.

Aby stawić czoła rosnącym wyzwaniom dla demokracji i pokoju, wzywamy wszystkie strony biorące udział w dialogu publicznym do poszanowania tej zasady autonomii.

15 lipca 2026 roku

Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, Polska

Narodowy Rezerwat Historyczno-Memorialny Babi Jar, Ukraina

Miejsce Pamięci Marszu Śmierci w Lesie Below, Niemcy

Miejsce Pamięci Bergen-Belsen, Niemcy

Miejsce Pamięci Ofiar Mordów Eutanazyjnych w Brandenburgu nad Hawelą, Niemcy

Miejsce Pamięci Więzienia Brandenburg-Görden, Niemcy

Miejsce Pamięci Buchenwald, Niemcy

Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Dachau, Niemcy

Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Flossenbürg, Niemcy

Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII, Polska

Fundacja Fossoli, Włochy

Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Polska

Miejsce Pamięci Zamek Hartheim, Austria

Hodonín u Kunštátu. Pomnik Zagłady Romów i Sinti na Morawach, Czechy

Miejsce Pamięci i Muzeum Jamlitz w Lieberose, Niemcy

Kazerne Dossin, Belgia

Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem, Polska

Pomnik Leistikowstrasse w Poczdamie, Niemcy

Lety u Písku. Pomnik Zagłady Romów i Sinti w Czechach, Czechy

Maison d'Izieu, Francja

Miejsce Pamięci Mittelbau-Dora, Niemcy

Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Neuengamme, Niemcy

Muzeum-Miejsce Pamięci KL Plaszow w Krakowie, Polska

Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück, Niemcy

Miejsce Pamięci Internowania i Deportacji – Obóz Royallieu, Francja

Miejsce Pamięci i Muzeum Sachsenhausen, Niemcy

Muzeum Stutthof w Sztutowie, Polska

Narodowe Miejsce Pamięci Kamp Vught, Holandia

Dom Konferencji w Wannsee – Miejsce Pamięci i Edukacji, Niemcy

Centrum Pamięci Kamp Westerbork, Holandia

Miejsce Pamięci Więzienia Wolfenbüttel, Niemcy

Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie, Polska